

Hormonerna styr vem du blir attraherad av

Julia Jäderquist

Populärvetenskaplig sammanfattning av Självständigt arbete i biologi 2013
Institutionen för biologisk grundutbildning, Uppsala universitet

Hormoner påverkar mycket i vår kropp, det har man vetat sedan länge. Däremot har det varit okänt exakt hur mycket det verkligen påverkar våra beteenden som människor. När vi blir attraherade av någon så är det ofta för att vi tycker personen är snygg, har egenskaper som vi tycker om eller helt enkelt råkar vara på rätt plats vid rätt tillfälle. Det sista kan faktiskt ha en större betydelse än vi tror, för just rätt tillfälle verkar ha en stor inverkan på kvinnors och mäns attraktion till varandra. Glöm allt vad pengar, stil och status heter, om du gillar personens doft är det bara att köra på. Ditt luktsinne kommer avgöra vem som passar dig, dina hormoner när det passar dig och framför allt: skippa p-piller om du vill hitta den rätta!

Ungefär 100 miljoner kvinnor äter idag p-piller och användandet ökar fortfarande. Omkring hälften av alla giftermål slutar även i skilsmässa idag och vi byter partner som aldrig förr. Har det här något samband? Forskning visar på att det mycket väl kan vara så. Användandet av p-piller leder nämligen till att kvinnor tenderar att välja ”fel” män. Det naturliga partnervälet mellan människor har länge varit omdiskuterat och frågan om feromoner finns även hos oss har varit i ständig debatt i forskarvärlden. Forskning har visat att baserat på dofter, så föredrar heterosexuella kvinnor män med gener som är mer olika dem själva. En mångfald av gener är alltså en förutsättning för att göra ultimata partnerval och för att undvika inavel. Däremot så väljer kvinnor som äter p-piller precis tvärtom – nämligen män som har mer lika gener. Många kvinnor väljer också att antingen börja med p-piller eller sluta med p-piller under ett förhållande, något som då kan få konsekvenser i förhållandet, menar forskarna.

Maximera dricksen – skippa pillrena

En studie har visat att kvinnor som går på p-piller får sämre dricks i mitten på menscykeln (då ägglossning sker) än kvinnor som inte äter p-piller. Kvinnorna som deltog i studien gav erotiska danser åt män på strippklubbar, något som ofta innebär nära kontakt. De kvinnor som hade ägglossning tjänade alltså betydligt mer pengar, vilket tros bero på att män föredrar kvinnors lukt vid ägglossning. Lukten av en fertil kvinna triggar även utsöndringen av det manliga könshormonet testosteron hos män.

Hur påverkar p-piller?

P-piller påverkar de kvinnliga könshormonnivåerna i kroppen på det sättet att de hålls mer konstanta. Hos en kvinna som inte äter p-piller kommer hormonnivåerna att variera under menstruationscykeln, där östrogennivåerna är som högst under ägglossningen. Hos en kvinna som äter p-piller däremot, är östrogennivåerna på en lägre nivå under hela cykeln och varierar inte alls. De höga östrogennivåerna tros ligga bakom varför kvinnor anses lukta godare under ägglossningen.

Vad gör p-piller?

P-piller är ett hormonellt preventivmedel som innehåller syntetiska varianter av hormonerna östrogen och progesteron (kombinerade p-piller). De förhindrar graviditet genom att förhindra att ägglossning sker. De påverkar även slemmet i livmoderhalsen så att det blir segt och tjockt, vilket förhindrar spermier att tränga in i livmodern.

Kommunicera med dofter

I alla tider har man parfymerat sig för att lukta godare och få en större chans att attrahera en partner. Det man då inte visste var att man istället för att dölja den egna kroppslukten, rentav förstärker den. Forskning har visat att man tenderar att välja parfym efter de gener man har och personer med liknande gener föredrar samma ingredienser i en parfym. Man vill dock endast bära parfymen själv och inte att en potentiell partner ska bära den. Detta tror forskarna beror på att man omedvetet vill förstärka sin egen doft för att kunna attrahera en partner med rätt genetik.

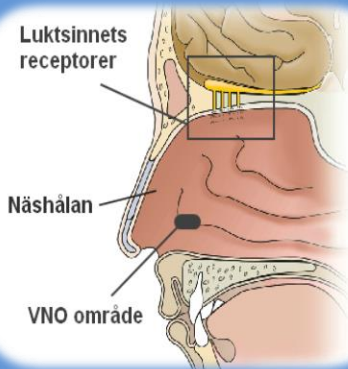
En potentiell partner ska helst ha gener som är mer olika än en själv, visar ytterligare studier som tittade på gener som kodar för molekyler involverade i immunförsvaret. Att välja en partner som har olik genetik är en fördel om man ska få barn tillsammans, eftersom barnet då får ett rikare immunförsvaret och blir mer motståndskraftig mot infektioner. Det är också en fördel för att på naturligt sätt undvika inavel, genom att särskilja eventuella släktingar som har liknande genetik mot de som har olik genetik. P-piller ställer däremot till det ännu en gång. Inte nog med att man får mindre dricks, man attraheras av fel män också. Samma studier som tittade på parfymval och vilka immunförsvargener som föredras visade även att om kvinnan gick på p-piller, blev valet det omvända.

Hur påverkar dofter?

Hos möss har man sett att lukten av en fertil mushona triggat utsöndringen av testosteron hos mushanen. Samma tendens har även setts hos människor, men vad är det då som händer och varför?

Vad är VNO?

Det vomeronasala organet (VNO) är ett organ som är involverat i detektion av feromoner. Det kompletterar det övriga luktsinnet men registrerar molekyler som inte nödvändigtvis behöver ha någon lukt. Om VNO-området har en funktion hos människor återstår att se.

Begreppet feromoner myntades för första gången år 1959 av de två insektsforskarna Peter Karlson och Martin Lüscher och syftar på de signalmolekyler som djur skickar ut till varandra för att bland annat signalera fertilitet.

Djur som använder sig av feromoner har även ett speciellt organ för att uppfatta dessa signalmolekyler. Det är ett komplement till det övriga luktsinnet och sitter i näshålan hos däggdjur. Det har länge varit omtvistat om huruvida det vomeronasala organet, som det heter, finns hos människor. Man har hittat belägg för att det finns ett enkelt utvecklat organ, men att man tror att det saknar funktion eftersom man ännu inte hittat fungerande nerver från organet till hjärnan. Dock finns det studier som visar att hormonliknande molekyler kan registreras i hjärnan och i andra områden än i de områden som behandlar lukt. Dessa områden har istället med hormonutsöndring och sexuellt beteende att göra, vilket ger nytt hopp till sökandet efter ett fungerande VNO hos människor.

Att vara eller inte vara attraktiv

Många studier har visat att ett symmetriskt ansikte också anses vara ett attraktivt ansikte, men beroende på dina hormoner i kroppen spelar det även roll hur maskulint eller feminint ansiktet är. Ett försök visade just detta genom att undersöka kvinnor med en normal menscykel och som inte åt p-piller, men som önskade börja med p-piller. Kvinnorna delades in i två grupper, men fick innan bedöma ett gäng bilder på ansikten där ett av ansiktena hade gjorts mer feminint (mjukare drag) och det andra mer maskulint (mer markerade drag). Kvinnorna skulle då välja ut de ansikten som de tyckte var mest attraktiva. De flesta av kvinnorna tyckte då att de maskulina ansiktena var mest attraktiva. Sedan började den ena gruppen att äta p-piller medan den andra fick sockerpiller och efter tre månader gjordes samma bedömning. Det visade sig att kvinnorna som nu åt p-piller hade ändrat sig och tyckte istället att de feminina ansiktena var mer attraktiva, medan kvinnorna i kontrollgruppen hade kvar sina preferenser för det maskulina utseendet.

Vilket ansikte föredrar du? Det maskulina ansiktet till höger föredras generellt när kvinnor inte äter p-piller, medan kvinnor som äter p-piller tenderar att föredra det feminina ansiktet till vänster.

Det finns studier som även visat på att kvinnor generellt blir mer utåtriktade vid ägglossningen. De väljer också i högre grad män som har maskulina egenskaper (såsom mörka röster, maskulina ansiktsdrag, ett socialt dominant beteende osv.) under den fertila perioden. Det har visat sig höra ihop med östrogennivåerna, då man i försök sett att ju högre östrogennivåer en kvinna har, desto högre testosteronhalt har också mannen som kvinnan föredrar. Testosteronhalten hos män, som hör ihop med de maskulina egenskaperna, har alltså en betydelse för hur attraktiva de anses vara för fertila kvinnor.

Varför är feromoner viktiga?

Forskarna tror att anledningen till att vi använder oss av dofter för att välja partner, är just att hormonnivåer kan tolkas ur dessa. Till skillnad från andra människoapor så signalerar inte människor sin fertilitet med tydliga visuella signaler. Det kan då vara så att dofter och beteendeförändringar är vårt sätt att väga upp dessa. Om man istället äter p-piller går det naturliga partnervalat förlorat på en del punkter, med vissa konsekvenser till följd. Så det bästa kanske är att hitta en annan preventivmetod, lägga p-pillrena på hyllan och hålla näsan högt om du vill hitta en partner som passar just dig.

Mer information

Jäderquist J. 2013. Hormonell status betydelse för partnerval hos människor. Självständigt arbete i biologi, Uppsala universitet.